

Т Р А Н С К Р И П Т

Водитељ: Ви слушате политички магазин "Седмица" Првог програма Радио Београда. Свети Архијерејски Сабор СПЦ је после заседања одржаног 17-20. новембра у манастиру Раковица, издао Саопштење у коме каже да се Сабор, између осталог, бавио решавањем стања у Епархији рашко-призренској, оптерећеној многим невољама, уз додатни проблем неканонског деловања бившег Епископа рашко-призренског г. Артемија и својеврсне секте његових присталица и поклоника. Због тога, и покушаја насилног преузимања манастира и објеката СПЦ на Косову и стварања раскола, Сабор је одлучио да Артемију одузме епископски чин и врати га у ред монаха, а да катедру Епископа рашко-призренског попуни избором викарног Епископа липљанског Теодосија.

То је епилог дугог, болног и спора са несагледивим последицама унутар СПЦ, бар званичне. Ову, као и низ претходних одлука Сабора и Синода у последњих година дана Владика рашко-призренски Артемије није прихватио. Наставио је да следи свој пут. Са њиме је и велика група од 80 монаха и монахиња његове Епархије, а и многи верници.

Марко Радосављевић рођен је у селу Лелићу код Ваљева 1935. године. Замонашен је у манастиру Ћелије 1960. Теолошки факултет завршио је у Београду, а Постдипломске студије и докторат не тему "Тајна спасења по светом Максиму Исповеднику" одбранио је у Атини. У манастиру Црна Река боравио је 13 година. За Епископа рашко-призренског изабран је 1991.

13. фебруара ове године Синод је Артемије привремено разрешио управљања Епархијом. И пре тога, а нарочито после, случај Владике Артемија је постао наша скоро свакодневна тема. Мене и нашег продуцента Светлану Стевановић он је примио у свом привременом боравишту. Ово је његова прича.

+ + +

Водитељ : Хтео сам да вам се захвалим што сте имали разумевања за нашу молбу и одмах да Вам поставим једну своју личну дилему новинарску. Дакле, ја имам сада дилему како да Вам се обратим, како да Вас ословим?

Владика: Код кога сте ви дошли?

Водитељ: Ја сам дошао код владике рашко-призренског Артемија.

Владика: Тако ме и ословљавајте.

Водитељ: Да ли Ви сада и даље доживљавате и да ли се и даље

сматрате владиком епархије Рашко-призренске?

Владика: Знате, то није питање сматрања или убеђења. То је питање чињенице. Ја сам био и јесам, и даље остајем канонски епископ рашко-призренски доживотно, или до регуларно донете пресуде која би дошла на крају једнога процеса канонског који би се водио против мене као епископа, на основу канона, поткрепљеног чињеницима, доказима и тако даље.

Водитељ: А како мислите да обављате Вашу епископску дужност?

Владика: Како прилике омогућавају. Наравно, епископ рашко-призренски без своје територије која је узурпирана и предата другоме човеку од стране Сабора одржаног сада у новембру месецу.

Водитељ: Свети Архијерејски Сабор је донео одлуку да је нови епископ рашко-призренски Теодосије. Вама је Сабор том одлуком одузео епископски чин и враћени сте у монашки чин. Такође, донета је одлука о забрани свештенодејства. То су тешке пресуде. Како Ви видите излаз из ове ситуације?

Владика: Видите, то уопште нису пресуде, него одлуке којима сам малопре говорио. Пресуда долази када се заврши један судски процес, па се донесе онда пресуда на основу тога што је суд све успео да сазна, или пронађе, или испита у току процеса. Ово су одлуке. Наравно да су то веома тешке одлуке које Црква примењује на своје чланове, на своје службенике. Међутим, и те одлуке треба да буду базиране на принципима и канонима Цркве Православне, на којима Црква почива већ две хиљаде година. На жалост, у нашем случају канони нису испоштовани. Одлука донета у фебруару о нашем привременом разрешењу од управе епархије рашко-призренске била је и неуставна и неканонска, као и одлука Сабора у мају да коначно будемо разрешени управе над нашом епархијом.

Водитељ: Где је Сабор и Синод, по Вашем мишљењу највише прекршио канонска правила?

Владика: Пре свега, Синод према Уставу СПЦ нема право да разреши епископа од дужности управе. То право припада Архијерејском Сабору, има у 111. члану Српске цркве под којим условима престаје један епископ да буде епископ: или смрћу или утврђеном физичком неспособности или коначном пресудом црквеног суда. У нашем случају ни један од тих услова није испуњен, није ту одлуку донео Сабор, него управо Синод који нема ту ингеренцију.

Водитељ: Где је био, дакле, тај кључни моменат који Вас је...: прво сте, дакле, прихватили одлуке, а онда, ајде тако да кажем, променили став.

Владика: После синодске одлуке у фебруару ја сам остао у

Грачаници до сабора у мају. Прихватио сам ту привремену одлуку Синода као и ону Саборску у мају, због мира и јединства у Српској Православној Цркви. Рекао сам у оба случаја да одлуку прихватам, али се са њима не слажем. Мислио сам да ће се на такав начин проблем решити и да ће Црква наставити да функционише на добро нашега народа.

Водитељ: Да ли сте очекивали да ће Вам бити враћен епископски трон?

Владика: Не. Нисам то очекивао. Нисам то ни тражио, него сам онда, одлуком у мају не само разрешен дужности управљања Епархијом, него ми је и забрањен боравак на Косову. И онда је одређено место боравка у манастиру Шишовцу, на обронцима Фрушке Горе, где сам ја и прешао у јуну месецу. Рецимо, тражио сам, пошто је дошло до узменирења у нашим манастирима у монаштву наше епархије да ми се дозволи боравак у једном од наших манастира на Косову и Метохији, или у Рашкој области, свеједно, пошто би то утицало умирујуће на монаштво и даљих проблема не би било. Ни то није дозвољено. Уместо тога донета је одлука од стране Синода да се мени забрањује да духовно руководим мојом духовном децом, монасима рашко-призренске епархије. То је била тачка преко које многи монаси и монахиње нису могли даље да остану у својим манастирима, него су напустили своје манастире под тим притиском и кренули да буде онде где је њихов духовни отац, где је њихов владика...

Водитељ: Колико је монаха и монахиња пошло за Вама?

Владика: Па, укупно, са искушеницима и искушеницама негде око 80 лица. Кључни преломни моменат је наступио када је свети Синод 26. августа донео једну одлуку у којој је набројао неких 17, 18 тачака мојих "преступа, грехова" ... и са новом претњом: „ако тако наставим да ће они предузети друге канонске мере“. Било ми је загонетно шта ја настављам и у чему је мој проблем, мој преступ. Видећи да мој компромис, мој пристанак да прихватим одлуке Синода и Сабора, иако су неканонске, да не доноси онај жељени резултат, који сам сматрао да је у интересу свих: мир и јединство у Цркви, онда сам 13. септембра Синоду послао један акт где сам објаснио зашто сам до тада прихватао и повиновао се одлукама Синода и Сабора и тада сам рекао: „Од сада, па убудуће, нећу прихватати никакве неканонске одлуке Синода и Сабора, јер сам ја и даље канонски и доживотни епископ рашко-призренски“. Свети Сабор, дакле, мене није позвао на Сабор. На Сабор нисам позван, а 18. новембра негде у подне, сазнах преко медија да је на епархију рашко-призренску изабран нови епископ, владика Теодосије, наш дотадашњи викар. То је била тачка која је преломила.

Водитељ: Јел'то био разлог што сте отишли на Косово где сте

владико доживели да Вас онда из манастира уз пратњу полиције изводе. Да ли сте то очекивали? Владика: То је... па, да вам кажем, очекивао сам да наш повратак моментални није нешто што ће трајати, али сам хтео управо намерно да покажем на делу, у пракси да сам ја епископ и даље.

Водитељ: Морам да Вас питам, и Сабору се позива на јединство Цркве доносећи ове одлуке, где сте ви само одговорили. И Ви такође говорите да све што сте чинили до сада да је било у интересу јединства Српске Православне Цркве. Али, и у лаичкој јавности, и међу верницима, и у медијима се већ месецима говори о расколу. Како Ви коментаришете то да је тај Ваш чин био први конкретан корак ка расколу. Или Ви то не доживљавате тако?

Владика: Не доживљавам тако. Ја сам одговорио у октобру месецу Синоду, који је наравна ствар, говорио о расколу, као и владика Григорије у свом интервјуу. Ја сам одговорио да о расколу у Српској цркви нико не говори, нико на њему не ради, нико не мисли, сем свети Синод. Једино је Синод говорио о расколу. Имао сам утисак да је њему раскол потребан. Али им је потребан и неко на кога би пребацили кривицу за раскол. Јер, раскол није мала ствар. Раскол је велика рана на телу Цркве, тога смо ми сви свесни, онда је то велики грех пред Богом, каже се да грех раскола ни крв мученичка не може да опере. И никада нисам ни помишљао, ни желео нити радио на стварању раскола. Али сам био и остао борац за поштовање канона и принципа на којима Црква почива. Ко је радио на расколу? Они који су доносили одлуке неканонске. Ако постоји раскол, раскол је њихово дело, а не владике Артемија.

Водитељ: Волео бих од Вас да чујем, ево рецимо ја лично, мени је јако тешко пало, оне слике, када је владика Атанасије долазио у Грачаницу и оно са монасима. Јако ми је тешко пало и ово сада, када сам читао да су Вас косовска полицијска служба испратила са Косова. А како је Вама то пало?

Владика: Наравно тешко. Наравно тешко. Јер, тада је у фебруару, када се то десило... то су догађаји који се не могу описати у пар речи. Било је страшно...нема сумње... Ово сада у Дубоком Поток, било је исто тако страшно, јер је Српска Црква ангажовала шиптарску косовску полицијску службу да избаци владика из његове епархије, из његовог манастира. И није само то, него и да поднесе кривичну пријаву тужилаштву, не знам којем, у Београду, да је Артемије узурпирао црквену имовину и да треба да иде у затвор. Мени прети хапшење на основу те пријаве. Ова полиција овде пред вратима, она ту дежура већ неколико дана, дакле, ми живимо у неку руку у кућном притвору, или под присмотром.

Водитељ: Познато је да сте Ви, прошле године када је у посету Србији био амерички подпредседник Бајден, одбили да дате благослов да он посети манастир Високе Дечане. Да ли је ту почела ова Голгота Ваша и да ли је то разлог, или има још неких других?

Владика: Много раније је почела. Много раније.

Водитељ: Када?

Владика: Па видите када, још пре 15 година. Онда је дошла, наравна ствар, рат на Косову, па долазак међународних снага, па то страдање нашега народа. Моје ангажовање на одбрани српскога народа на Косову, на задржавању народа...

Водитељ: У том контексту су Вас многи, опростите, рецимо тако, приговарали Вам да се превише бавите политиком у односу на Ваше свештеничке дужности.

Владика: То су приговарали они којима мој рад није одговарао, коме није било стало ни до народа, ни до Косова. Ја се нисам ни тада бавио политиком, ни сада, него једним националним делом и радом штитио и бранио свој народ. Ако је то политика... ја нисам имао никакве политичке претензије или да постигнем неке политичке поене или неке положаје... не, није то... И онда, та моја активност, да кажем, дипломатска, јер сам толико пута био у Америци, по целој Европи, Русији, Африци, се састоји у томе...

Водитељ: Морам да Вам упаднем... држава Србија је повукла тужбу против држава НАТО за бомбардовање, а Ви Вашу нисте повукли.

Владика: Није ни била поднета тужба. Држава није ни поднела тужбу против НАТО држава...

Водитељ: А Ви јесте?

Владика: Ја сам поднео тужбу против оних земаља које су имале своје јединице КФОР-а на Косову и Метохији, са циљем да штите и бране српски народ и наше светиње, а да то нису учинили. То је Британија, Немачка, Италија и Француска. Против њих сам поднео тужбу био, у Стразбуру, Међународном суду и Синод је то благословио. У то време. Постоји акт Синода да благосиља и одобрава све што владика Артемије ради по питању заштите Косова. Међутим, после пар месеци, када су амбасаде тих држава реаговале, и утицале на Патријарха и Синод, курс се променио. И онда је Синод почео да врши притисак на повлачењу те тужбе. Ја сам се опирао, молио пар месеци, да би на крају Сабор у мају 2005. године повукао ту тужбу. Не ја, него Сабор.

Водитељ: Има једна важна ствар из тог периода. Дакле, то је 2004. година. Тада је донет и онај Меморандум о обнови манастира порушених и запаљених на Косову. Ви сте све време оспоравали добре намере и противили се реализацији тога. Али, шта је, по Вама, био

највећи проблем да Ви то не прихватите као владика Епархије која је највише страдала и током бомбардовања и 2004?

Владика: Зато што се видело да ће такав начин обнове бити уствари предавање наше културне баштине у руке Шиптарима. Мој основни принцип је био да не могу дозволити да наше цркве и светиње обнављају они који су их рушили.

Водитељ: А морате нам онда и рећи што се одбили онда да дате благослов Бајдену да дође у Дечане.

Владика: Је ли требало да дође? Пре свега, Бајден се никада није обратио за благослов. Он је дошао на Косово, али се није јавио домаћину. Он је хтео у манастир, а манастир припада епископу. Он није тражио дозволу. Да је тражио, можда би добио. Због тога сам ја, онда, одлучан био, да му се то не може дозволити, да ја не дозвољавам.

Водитељ: Али, Бајден је, ипак, био у Дечанима, после?

Владика: Наравна ствар. Једно је... провалник може да уђе где год хоће, али без благослова домаћина онда је он лопов и провалник.

Водитељ: Из Вашег окружења су често стизале примедбе, када је реч о обнови манастира, и у контексту овога о чему говоримо да је по Меморандуму о обнови српских манастира на Косову мање више обнављане оне цркве и манастири где Срба више никако нема, а оне где их има су запостављане. Имате ли неки пример Ви за то?

Владика: Немам пример... Не бих да идем са оценом у детаље... Пазите, на Косову је порушено до марта 2004. око 115 цркава и манастира. 17. марта порушено је нових 35 објеката. По том Меморандуму обнављају се само они објекти који су порушени у мартовском погрому. А о онима који су порушени од 1999. од јуна месеца, па до марта, речи ни једне до сада није било и нико на њима није радио. Где сам могао и где је било потребе, ја сам радио на њиховој обнови. Као епархија, знате. Међутим, ово што кажем да је то дело - изјава, западног једног званичника на Косову и Метохији, у јануару 2010. године, пре избора Његове Светости патријарха Иринеја, говорио је на једном скупу у Пећи о очекиваној смени Епископа рашко-призренског. А то показује...

Водитељ: Како је могао да зна пре Сабора да ћете Ви бити уклоњени?

Владика: Постојао је захтев такав. Није он могао да зна. Он је знао шта они хоће, а како су то после наметнули, то је друго питање. Дакле, то је оно о чему говоримо: да је то било у интересу стварања независнога Косова, јер је рекао: „Ми хоћемо човека с којим можемо да се договарамо“, а то значи који ће да нас послуша.

Водитељ: У међувремену се је накупила подебела документација

разних афера које су пратиле цео овај процес. Случај предузећа „Раде Неимар“, Вашег секретара Виловског који је отишао у Грчку, а тражено је изручење, грчки суд је то одбио. Афера са манастиром Црна Река где је било опоравилиште за децу која су подлегла наркоманији, а Ви сте у том манастиру били 13 година, ако сам ја добро запамтио.

Владика: Дакле, то је све било упрегнуто у иста кола да би довели до овога, да би се реализовало оно што је главни циљ Запада, то је одвајање Косова и Метохије од Србије. На жалост, сва та хајка преко медија, из медија је, углавном, измишљотине, клевете, инсинуације, подметања... Рецимо, почело је са кривичном пријавом о злоупотреби финансијских средстава од секретара Виловскога и од тог предузећа „Раде Неимар“ који су оптужени у тој кривичној пријави...

Водитељ: То је била злоупотреба око 250 хиљада

Владика: 350 хиљада евра. Каже тамо исплаћене су из благајне рашко-призренске за фиктивне радове. Фиктиван значи непостојећи. За непостојеће радове. Апсолутно, то је ординарна лаж и клевета. Кроз медије и данас та цифра циркулише и са њом се манипулише. На основу те пријаве наше правосуђе из Београда је тражило од Грчке државе изручење оца Симеона.

Водитељ: Грчки врховни суд је то одбио са образложењем да је то политички мотивисана оптужница?

Владика: Просто сви питају зашто. Ко је убедио Врховни суд Грчке? Па, једноставно, недостајала су документа. Уз захтев за екстрадицију нису достављени докази и документа која би сведочила о његовој кривици. А зашто нису достављена? Јер је наш суд није имао у рукама. Зато што не постоје.

Водитељ: А да ли Вам се чини да можда нико није имао намеру да доставља те доказе?

Владика: Знам, али пазите, то је опет лукавство и неистина. Ако је постојала оптужба, онда треба да постоје и докази којима се та оптужба поткрепљује. То није достављено Грчком суду.

Водитељ: Да ли Ви мислите да је реално да се ово о чему се у последњих неколико месеци у Србији доста говори, деси, а то је идеја да на Косову буде формирана нека Православна Црква. Како Ви то видите?

Владика: Знате како је, уколико реализују то да Србија призна Косово као независну државу, што није далеко од...

Водитељ: Јел' то могуће, владико?

Владика: По мени, то је немогуће, али по политичарима који воде ову државу, то је могуће. Зар нису до сада показали толико пута да је то могуће? Све што су досад урадили у вези Косова било је пут ка томе.

Водитељ: А чија ће онда бити Пећка патријаршија?

Владика: Па биће шиптарска!

Водитељ: А шта ће бити српске православне цркве?

Владика: Питајте њих. Питајте њих! Зато сам се ја борио и зато сам и сметао. Ја сам био сметња на Косову, свима. И Шиптарима, и Београду, и Бриселу и Вашингтону. И зато ме је требало уклонити. Зато и каже овај званичник, да треба да се уклони владика Артемије.

Водитељ: А јесте били сметња и Цркви?

Владика: Некима у Цркви, свакако. Добро ево, и по питању екуменизма, по питању, ако хоћете и овога, јер су поједини у Цркви у тесној спрези са владајућом гарнитуром данас у Београду. Водитељ: И ево на крају, овог разговора, владико, рекосте и сами да сте у некој врсти кућног притвора. Имамо те одлуке које Ви одбацујете, имамо Вашу јасно изражену намеру да наставите своју епископску мисију, али да ће то бити јако тешко и компликовано. Како ћете даље?

Владика: Сигурно да неће бити лако, али наше је да радимо докле можемо и колико можемо уз помоћ Божију.